

Prof. Dr. AHMET HAMDİ TOPAL

İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Milletlerarası Hukuk Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

**MÜLTECİ HUKUKU VE
SİLAHLI ÇATIŞMA KAYNAKLI
SİĞİNMACILAR**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	V
İÇİNDEKİLER.....	IX
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM MÜLTECİ HUKUKUNUN GELİŞİMİ

I. Birinci Dünya Savaşı ve Milletler Cemiyeti Dönemi	10
A. Rus ve Ermeni Mültecilere Yönelik Düzenlemeler	13
B. Alman Mültecilere Yönelik Düzenlemeler.....	16
C. Hükümetlerarası Mülteciler Komitesi (1938-1947).....	19
II. İkinci Dünya Savaşı ve Birleşmiş Milletler Dönemi	19
A. Birleşmiş Milletler Yardım ve Rehabilitasyon İdaresi	20
B. İkinci Dünya Savaşı Sonrası Evrensel Düzenlemeler	21
1. Uluslararası Mülteci Örgütü	23
2. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği.....	25
a. BMMYK'nın Görev Sahası	27
b. BMMYK'nın Yetki Alanındaki kişiler.....	29
c. BMMYK'nın Denetleyici Rolü	34
3. 1951 Sözleşmesi	35

a. Sözleşme'nin Arka Planı	37
b. 1951 Sözleşmesi'nin Temel Özellikleri ve Mülteci Tanımı.....	38
4. 1967 Protokolü	41
5. 1967 Tarihli Devlete Sığınmaya İlişkin Birleşmiş Milletler Beyannamesi	45
C. Mültecilerle İlgili Bölgesel Düzenlemeler	46
1. 1969 Tarihli Afrika'daki Mülteci Sorunlarının Özel Yönlere Düzenleyen Afrika Birliği Teşkilatı Sözleşmesi	47
2. 1977 Tarihli Devlete Sığınmaya İlişkin Avrupa Konseyi Beyannamesi.....	52
3. 1984 Tarihli Cartagena Mülteciler Beyannamesi.....	52
4. 1994 Tarihli Arap Devletlerinde Mültecilerin Durumunu Düzenleyen Arap Sözleşmesi.....	56
5. Mültecilerin Statüsü ve Mültecilere Karşı Muameleye İlişkin Bangkok İlkeleri	57
6. Avrupa Birliği Düzenlemeleri	58

İKİNCİ BÖLÜM

1951 SÖZLEŞMESİ'NE GÖRE MÜLTECİ OLMA ŞARTLARI, MÜLTECİ STATÜSÜNÜ ENGELLEYEN SEBEPLER VE MÜLTECİ STATÜSÜNÜN SONA ERMESİ

I. Mülteci Statüsünün Belirlenmesinde Temel Alınan Nitelikler.....	68
A. Haklı Temele Dayalı Zulüm Korkusu	73
1. Korku Unsuru	74
2. Zulüm Unsuru.....	77
B. Zulüm Korkusunun Irk, Din, Tabiiyet, Belirli Bir Toplumsal Gruba Mensubiyet ya da Siyasî Kanaat Kaynaklı Olması	87
1. Irka Dayalı Zulüm	90

2. Dine Dayalı Zulüm	91
3. Tabiiyete Dayalı Zulüm	93
4. Belirli Bir Toplumsal Gruba Mensubiyete Dayalı Zulüm.....	94
5. Siyasî Kanaate Dayalı Zulüm.....	98
C. Zulme Maruz Kalma Riskinin Değerlendirilmesi	100
1. Riskin Kişiselleştirilmesi	100
2. İspat Yükümlülüğü.....	101
D. Ülkesi Dışında Bulunmak	104
1. Mahallinde Mülteciler	106
2. İki veya Çok Vatandaşlığa Sahip Kişiler	108
3. Vatansızlık ve Vatansız Kişilerin Hukukî Durumu.....	109
E. Ülkesinin Korumasından Mahrum Bulunma veya Zulüm Korkusundan Dolayı Bu Korumadan Yararlanmayı İstememe .	110
II. Mülteci Statüsünün Sona Ermesi	113
A. Mülteci Statüsündeki Kişinin Vatandaşı Olduğu Ülkenin Korumasından Kendi İsteğiyle Yeniden Yararlanması.....	115
B. Mülteci Statüsündeki Kişinin Vatandaşlığını Kaybettiği Ülkenin Vatandaşlığını Yeniden Kazanması.....	116
C. Mülteci Statüsündeki Kişinin Yeni Bir Vatandaşlık ve Koruma Kazanması	117
D. Mülteci Statüsündeki Kişinin Zulüm Korkusu ile Terk Ettiği veya Dışında Bulunduğu Ülkeye Kendi İsteğiyle Yeniden Yerleşmek Üzere Dönmesi	118
E. Menşe Ülkedeki Şartların Değişmesi.....	118
F. Mülteci Statüsünün Kazanılmasını Gerektiren Şartların Ortadan Kalkmasından Dolayı Daimi İkamet Ülkesine Dönme.....	120
III. Mülteci Statüsünün Kazanılmasını Engelleyen Hâller	120
A. BMMYK Dışındaki Diğer BM Organlarının Korumasından Yararlanma.....	122
B. Uluslararası Koruma İhtiyacı İçinde Olmama	123
C. Uluslararası Korumaya Layık Görülmeme	124

1. Barışa Karşı Suç, Savaş Suçu veya İnsanlığa Karşı Suç İşlediğine Dair Ciddî Kanaat Bulunanlar.....	126
2. İltica Ülkesi Dışında Siyasî Nitelik Taşımayan Ağır Bir Suç İşlediğine Dair Ciddî Kanaat Bulunanlar	128
3. BM'nin Amaç ve İlkelerine Aykırı Fiillerden Dolayı Suçlu Olduğuna Dair Ciddî Kanaat Bulunanlar	131
IV. Geri Gönderme Yasağı ve Mültecilerin Sınır Dışı Edilmesi	132

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
SİLAHLI ÇATIŞMALARDA BİREYLERİN
KORUNMASINA YÖNELİK
ULUSLARARASI HUKUKÎ ÇERÇEVE

I. Silahlı Çatışma.....	146
II. Silahlı Çatışmalarda Bireylerin Korunmasına İlişkin Hukuk Kuralları.....	156
A. İnsan Hakları Hukuku	157
B. İnsancıl Hukuk	160
C. Uluslararası Ceza Hukuku	163
III. Mülteci Hukuku ile Diğer Disiplinler Arasındaki İlişki	165
A. Mülteci Hukuku ile İnsan Hakları Hukuku Arasındaki İlişki ..	165
B. Mülteci Hukuku ile İnsancıl Hukuk Arasındaki İlişki.....	169
C. Mülteci Hukuku ile Uluslararası Ceza Hukuku Arasındaki İlişki.....	179
IV. İnsan Hakları Hukuku ile İnsancıl Hukuk Arasındaki İlişki	182
V. İnsancıl Hukuk Kapsamında Mültecilerin Korunması	186
A. Uluslararası Silahlı Çatışmalarda Mültecilerin Korunması	189
B. Uluslararası Olmayan Silahlı Çatışmalarda Mültecilerin Korunması	203

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
SİLAHLI ÇATIŞMA KAYNAKLI İLTİCA
TALEPLERİ

I.	1951 Sözleşmesi ve Silahlı Çatışma Kaynaklı İltica Talepleri.....	214
A.	Silahlı Çatışma ve Zulüm Arasındaki İlişki.....	220
B.	1951 Sözleşmesi'nin Uygulanabilirliğine Dair Görüşler.....	227
1.	Yasaklayıcı Yaklaşım.....	228
2.	İstisnaî Yaklaşım.....	231
a.	Risk Farklılığını Esas Alan Yaklaşım.....	234
b.	Risk Eşitliğini Esas Alan Yaklaşım	241
C.	Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliğinin Uygulaması	242
II.	Mülteci Koruma Rejiminin Güçlendirilmesine Yönelik Arayış ve Uygulamalar.....	248
A.	Sözleşme Temelli Arayışlar	250
1.	Mülteci Tanımının Silahlı Çatışma Kaynaklı Sığınmacıları Kapsayacak Şekilde Geniş Yorumlanması	250
2.	1951 Sözleşmesi'nin Tadili veya Yeni Bir Sözleşme Yapılması	257
B.	1951 Sözleşmesi Haricî Koruma Rejimleri	261
1.	Tamamlayıcı Koruma.....	261
2.	Geçici Koruma Rejimi	268
3.	Bölgesel Koruma Rejimleri	277
	GENEL DEĞERLENDİRME VE SONUÇ.....	281
	KAYNAKÇA	297